

5. Зубець Н. Специфіка жанру і конфлікт цінностей патріархального суспільства у творі М. Матіос «Майже ніколи не навпаки». Актуальні проблеми слов'янської філології : збірник матеріалів II Всеукр. наук.-практ. інтернет-конференції. Запоріжжя, 2015. С. 16–20. URL : <http://sites.znu.edu.ua/conf-slovyanska-filologia-2015/apssl/stattya-zubets---n-v-.pdf>.

6. Матіос М. «Майже ніколи не навпаки. Сімейна сага в новелах». Київ : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2022. Вид. 3-тє. 192 с.

7. Перепічка І. Особливості реалізації жанру «докір» у романах Марії Матіос «Солодка Даруся» та «Майже ніколи не навпаки». Мовознавчий вісник. Збірник наукових праць. 2012. Випуск 14–15. С. 353–358. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mv_2012_14-15_57.

8. Dell Kerstin The Family Novel in North America from Post – war to Post. Millennium: A study in Genre. Trier, 2005. URL : https://ubt.opus.hbz-nrw.de/opus45-ubtr/frontdoor/deliver/index/docId/179/file/diss_dell.pdf. С. 239.

Пшемиська Тетяна Вадимівна – здобувачка СВО магістра факультету філології й журналістики імені Михайла Стельмаха Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (спеціальність 014.01 Середня освіта. Українська мова і література, англійська мова). *Наукові інтереси:* постмодерна жіноча проза.

Марина Шаргало

Наук. керівник – к. філол. н., доц. Крупка В. П.

ХУДОЖНЯ ПРОЗА АНДРІЯ КОКОТЮХИ ЯК ЯВИЩЕ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МАСОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Анотація. У статті розповідається про художню прозу Андрія Кокотюхи, її популярність у сучасній масовій

українській літературі. Особливу увагу звернено на специфіку використання маркетингових технологій на сучасному книжковому ринку України.

Ключові слова: Андрій Кокотюха, масова література, бестселер, детектив, містичний трилер.

Annotation. The article talks about Andrii Kokotyukha's fiction, its popularity in modern mass Ukrainian literature. Particular attention is paid to the specifics of the use of marketing technologies in the modern book market of Ukraine.

Keywords: Andriy Kokotyukha, mass literature, bestseller, detective, mystical thriller.

Мета статті – розкрити особливості популярності художньої прози Андрія Кокотюхи в літературному процесі початку XXI століття.

Художня проза Андрія Кокотюхи є безсумнівним прикладом сучасної української масової літератури. Жоден інший прозаїк не докладає стільки творчих сил, аби закріпитися в каноні масового письменства. Уже на кінець 2013 року у нього відбувся всеукраїнський тур під назвою «43 у 43», тобто 43 книги видав письменник за свої 43 роки. У 2014 році з'явилися ще й історичні романи «Київські бомби» та «Справа отамана Зеленого. Українські хроніки 1919 року». Отож, як бачимо, письменник є доволі плідним автором. Бестселером 2013 року став історичний роман Кокотюхи «Червоний». Для масової літератури наявність маркера «бестселер» – є дуже важливою, позаяк здобувається, не лише за умови виразної естетичної вартісності, почасти її отримання супроводжується застосуванням випробуваних маркетингових технологій та дотриманням традицій і парадигм літературної моди. На думку С. Філоненко, дефініція «бестселер» окреслює «незрівнянно більшу популярність книжки порівняно з іншими» [Філоненко 2010: 13]. Однак Андрій Кокотюха відзначає: «Україна – споживач такого товару, споживач як бестселерів-одноденок, так і бестселерів світових,

перевічених часом. Проте дивним і незрозумілим чином Україна не виробник таких бестселерів» [Кокотюха 2010].

Масова література передбачає миттєвий успіх, вона не налаштована на «писання у шухляду», пов'язані з тим, що її колись гідно поцінують прийдешні покоління. Усе зовсім інакше, письменники такого напрямку очікують на миттєвий результат. Однак варто сказати, що цей здобуток настільки ж мінучий, наскільки й очікування на нього, тому автори популярної белетристики працюють швидко і навіть агресивно, аби «свіжими слідами» реципієнт зацікавився ще й наступним, часто попередньо заявленим, бестселером. Не секрет, що масова література більш комерційно спрямована, тому появу успіху миттєво використовують для отримання максимального прибутку. Цей факт не потребує схвалення, чи негативації, він є даністю і невід'ємною складовою сучасної популярної масової літератури.

Однак, як зауважує А. Кокотюха: «Говорячи про бестселер, ми повинні мати на увазі сотні тисяч або мільйони копій. А в Україні при всій повазі книжкової індустрії, стільки не мав і не має ніхто з нині живучих, принаймні від 1991 року» [Кокотюха 2010].

Попередньо ми згадували про необхідність використання маркетингових технологій, що ними послуговуються сучасні українські автори популярної белетристики, та й не тільки. Окрім активно впроваджуваних піар-акцій, активності у соцмережах та на відповідних електронних ресурсах, письменники використовують усі можливі засоби промоції, аби лише привернути увагу читача: від абсолютного епатажу і повної публічності, до показової відстороненості (так, наприклад, В. Пелевін демонстративно відмовляється давати інтерв'ю, що також слугує засобом самореклами). «Рекламні бігборди, – як стверджує А. Кокотюха, – не вихід [...], бо це не шоколадки, які продають на кожному кроці. Навіть якщо книга є в усіх книгарнях – це не показник» [Кокотюха].

Свою першу книгу – Кокотюха написав ще у віці 25 років, детективи української мовою критики тоді радили взагалі не писати, бо то, мовляв, уже масова література, і йому радше повернути свій зір до елітарної, однак митець мав абсолютно протилежні погляди. Сьогодні, це письменник, котрий щорічно видає по добрій стосі книг і вільно розкошує у царині гостросюжетного роману.

Виразною ознакою творів масової літератури – є продукування доволі великої кількості творів за відносно короткий проміжок часу (згадаємо своєрідну промо-акцію «43 у 43» А. Кокотюхи). Так, наприклад, детектив «Таємне джерело» Андрія Кокотюхи було написане за 28 днів. «Будучи безробітним, я усюди працюю, мене не годую література, годую кіно, телебачення, журналістика. За 4 години можу написати 20 тисяч знаків, це 32 сторінки в книзі. Написання, записування книги – процес механічний, основне відбувається в голові», – зізнається автор. Однак, випереджаючи інерційне питання щодо якості такого продукту, Кокотюха зауважує, що за таких умов «книжка обдумується довше, ніж пишеться. Я довго думаю, тому й пишу швидко. Кожну деталь обдумую до дрібниць. Сідаючи за написання, вже чітко знаю, чого і скільки мені треба».

Ми вже зауважували про так звану типізованість та формульність масової літератури. Говорячи принагідно про А. Кокотюху, мусимо віддати належне майстерному конструюванню зокрема детективних творів автора, що найяскравіше відображають ознаки сучасної белетристики. Письменник ретельно складає пазл детективного сюжету, відкидаючи усе, що могло б заважати стеженню читача за розслідуванням. Як результат, такий сюжет легко трансформується у телевізійну продукцію, тому закономірно, що тексти А. Кокотюхи лягають в основу документальних фільмів, авторами чи співавторами яких є сам письменник. Серед них детективний роман «Легенда про Безголового» (екранізований 2008 року кіногрупою

«Film.ua» під назвою «Тривожна відпустка адвоката Ларіної», режисер Олександр Стеколенко), трилер «Повзе змія» (екранізований 2009 року компанією «Fresh production UA», режисер Максим Бернадський). Письменник також є автором сценаріїв до кількох документальних фільмів з циклу «Кримінальні історії» (ICTV), «Чужі помилки» (СТБ), «Стрингер» та «Одержимі» (1+1).

У багатьох журнальних публікаціях та інтерв'ю Андрій Кокотюха наполягає на необхідності створення популярної літератури. Наразі письменник долучається до розбудови у сучасній українській прозі жанрів детективу, авантюрного, пригодницького романів, містичного трилеру, експериментує з класичними формулами нуару та готики (наприклад, детективи «Темна вода» і «Легенда про безголового»).

Письменник прагне заповнити цілу нішу сучасної белетристики, як результат «продукує один за одним захопливі, читабельні тексти; систематично рецензує всі, хоча й нечисленні, вітчизняні книжкові новинки, які вкладаються в рамці гостросюжетної літератури; уперто обороняє детектив, а разом з ним і все масове письменство, від несправедливих закидів «високочолих» і просто літературних снобів – та мало не від усього світу» [Філоненко 2011: 230]. Головне на втратити у такому темпі якісних орієнтацій.

Подібна ініціативність повинна отримати підтримку і заохочення, особливо за умов вмотивованої заборони російського масового культурного продукту, що донедавна заселяв український культурний простір. У контексті розмов про ефективну державну інформаційну політику, боротьбу з пропагандою і опір російському маскульту варто пам'ятати: головне, аби було, що запрявити українському споживачу натомість. Як слушно зауважив Ю. Андрухович: «Думаю, програмні боси і продюсери, насправді, не досить добре знають, яка кількість українського культурного продукту існує. Звичайно, він ще перебуває в так званому

напів андеграунді, але його треба вишукувати, витягувати і популяризувати, щоб потім, при згадці словосполучення «український культурний продукт», нашою першою реакцією не було скептичне знизування плечима» [Андрухович]. Заохочення до наповнення сакральної чаші української культури, на наш погляд, неминуче приведе до активізації конкурентного середовища, що в свою чергу за законами літературного природного відбору закріпить на гідних позиціях лише якісні презентанти української масової літератури.

Література

1. Андрухович Ю. Український культурний продукт знаходиться в напів андеграунді [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://replika.com.ua/>
2. Кокотюха А. Ні Андрухович, ні Забужко не напишуть детектив чи кіносценарій [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://sumno.com/article/andrij-kokotyuha-yakscho-ya-mozhu-sisty-i-napysaty/>
3. Кокотюха А. Що таке «український бестселер» [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://bukvoid.com.ua/column/2010/08/25/082719.html>
4. Філоненко С. Масова література в Україні: дискурс / гендер / жанр : [монографія / наук. ред. Т. Гундорова]. Донецьк : ЛАНДОН–ХХІ, 2011. 432 с.
5. Філоненко С. Не творчість, а індустрія. *Всесвітня література в середніх навчальних закладах України*. 2010. № 1. С. 11–15.

Шаргало Марина Романівна – здобувачка СВО магістра факультету філології й журналістики імені Михайла Стельмаха Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (спеціальність 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)).

Наукові інтереси: історія української літератури кінця XX – початку XIX століття.

Олександр Ватага
Наук. керівник – к. філол. н., доц. Крупка В. П.

ЕКЗИСТЕНЦІЙНІ МОТИВИ ЖИТТЯ ТА СМЕРТІ В ПОЕЗІЇ СЕРГІЯ ЖАДАНА

Анотація. Стаття «Екзистенційні мотиви життя і смерті в поезіях Сергія Жадана» присвячена аналізу творчості відомого українського поета, прозаїка та музиканта Сергія Жадана. Автор статті досліджує основні екзистенційні мотиви, які проявляються у поезіях автора та впливають на сприйняття смерті та життя. Аналізуються поетичні засоби та мовні образи, що використовує Жадан, щоб передати свої думки та емоції щодо вічних проблем людства.

Ключові слова: Жадан, екзистенційні мотиви, життя, смерть, поезія, аналіз.

Annotation. The article 'Existential Motifs of Life and Death in the Poetry of Serhiy Zhadan' is dedicated to the analysis of the work of the well-known Ukrainian poet, prose writer, and musician Serhiy Zhadan. The author of the article examines the main existential motifs that manifest themselves in Zhadan's poetry and influence the perception of death and life in his works. The poetic devices and linguistic images used by Zhadan to convey his thoughts and emotions regarding the eternal problems of humanity are analyzed.

Keywords: Zhadan, existential motives, life, death, poetry, analysis.

З-поміж майстрів слова, чия творчість може претендувати на характеристику такої, що містить елементи екзистенціалізму, відзначають Валер'яна Підмогильного, Івана Багряного, Тодося Осьмачку, Василя Барку, Віктора